

Bild nr
T350

Tid
1898-07-13

Kategori / Plats
Tidningsklipp

Motiv
Dagens Nyheter

Dalaröbref.

Östkustens skärgårdslandskap är icke i allmänhet vackert i verkligt stor mening. Jag undantager naturligtvis vissa trakter, som exempelvis segelleden vid Skurusund.

Det är en gammal fördom, som man kanske borde bekämpa, att *all* skärgårdsnatur är vacker bara därför att det är klippor och haf. Nej, hvad som är evigt vackert, evigt stort, sublimt och ojäm förligt är hafvet såväl här i skärgården på östkusten, som på västkusten. Men den, som vet hvad äkta bergnatur med haf vill säga, som på västkusten är dagens glädje och nattens dröm, han skall ge mig rätt, när jag säger att dessa låga berg, beklädda med lågväxt skog, icke förtjäna något högre beröm för skönhet. Vackert är det att se berg, som äro riktigt kala, men den sortens skönhet måste man vänja sig vid under någon tid, innan man lär sig förstå den, och en östkustbo tycker ovillkorligen de första dagarne att västkusten är ful. Vackert är det också att i ett lummigt Södermanlandslandskap se skog, som är skog *med besked*, men blandningen af båda, hopföst i ett mixtum compositum af tämligen tarflig bergnatur och dito skogsnatur, sådant är ganska dålig stil för att tala superfint konstnärsspråk. Må vara att detta är hädelse — mitt öga kan i alla fall icke underskrifva dessa förtjuningensutbrott, som jag hört i Stockholms skärgård af personer, som talat om den oförlikneliga skönheten af den låga infattning, som hedras med namnet klippor och deras dvärgträdsbeklädning. Allting blir naturligtvis vackert med praktfull himmel, dagrar, som spela, och sol, som draperar sig i fantastiska

Men framför allt är det hafvet, som fläktar sin mäktiga andedräkt äfven öfver Dalaröskär, och hafvet, som ler sitt breda och trolska solskensleende, så fort du ger dig ut på en segeltur, hafvet, den store tjusaren, behöver bara visa sig, och det kommer, ser och segrar öfver människohjärtan. Det finns ingenting märkvärdigare än denne öfvermännisklige Don Juan, som man är rädd för och som man underkastar sig, som plågar med sin makt och smeker med sin barnsliga oskuld, och det är hafvet, som alltid ger oss en förnyringens förnimmelse, som nästan kännes som oändlighetens både fasa och njutning.

Det är eget att få denna förnimmelse här på **Dalarö**. Det finnes få ställen, där man kan sätta den omedelbara närheten af hafvet i så besynnerligt samband med det minst växlande och minst äfventyrliga lif.

Dalarö har därför någonting alldeles specifikt i fråga om badortsprägel. Är Dalarölivet någonting att skriva om? Det är en fråga som öfverlämnas åt filosoferna att begrunda. Men det ligger verkligen nära till hands att svara att **Dalarö** som badort i vanlig mening intar just sin alldeles specifika ställning därigenom att det som sällskapscentrum af ett visst slag erbjuder absolut intet att skriva om. Ämnet för en Dalaröskiss blir således det att det icke finns några ämnen här. Dalarös topografi utgöres af två raka linier, som utgöra de två hufvudgatorna, och af hvilka den ena går vinkelrätt mot den andra och uppenbarar sig där den andra slutar, den ena går ned till stranden, den andra går längs efter stranden men icke invid stranden, utan mellan den och stranden är en backe på hvars sluttning en mängd villor ligga och på andra sidan af denna väg, kallad Baldersvägen, ligger också en mängd villor. Hvad den andra, mot denna vinkelräta vägen beträffar, heter den Odinsgatan. Där ligga torg och butiker, högre upp villor och längst ned vid stranden hotellet, men strax innan man

kommer dit får man passera tullhus och kyrka.

Det har berättats mig ungefär detta att för några år sedan en driftig man här på orten ansåg att man borde ha en societetslokal. Sagdt och gjordt: inköpssumman blef snart fulltecknad. Men då kom ett bakslag. Dalarös inflytelserikaste villaägare, gamla Stockholmsmagnater och gamla Dalarögäster, utfärdade sin lilla förklaring att de kunde ju naturligtvis icke hindra inköpet af societetshus, *men* — i fall detta köp kom till stånd, förklarade de samt och synnerligen att de för sin del skulle afyttra sina villor och rymma ön. Så fick saken förfalla, enligt hvad min sagesman berättade. Ingenting kan bättre visa hvad **Dalarö** vill vara och hvad det är.

Det är just Dalarös stolthet, storhet och lycka att det icke ingår i societetsbadorternas klass. Om ni händelsevis kommer ihåg den store latinske författarens definition på kvinnan — »den kvinna är bäst om hvilken man minst talar» — så vet ni i och med det samma definitionen på Dalarös charme. **Dalarö** är en hafsjungfru som man inte talar om och som man behandlar lika diskret som denna kvinna, hvilken i det tysta verkar och utvecklar sina behag; Dalarös sjöjungfru drömer på vågen, till hälften källnadjad, till hälften skogsdryad. Hvad bryr hon sig om ifall hon bär ett eller annat hundratal villor på ryggen, fyllda af det mest lättsinniga och nöjeslystna folk på jorden, d. v. s. stockholmare, hon vet sin makt, de äro hennes, och så fort de inträda i hennes Baldershages helgedom hypnotiserar hon dem, hon söfver dem i ett dvalligt hafsåskådande.

Det lustigaste med detta är att det är sant, ty **Dalarö** är sannerligen prinsessans sofvande slott, där ingen stör. Man vet icke af hvarandra, man tror att den och den bekante finns någonstans, man vet icke hvar — listan på badgäster kommer kanske i slutet på säsongen, och då kan det vara

vara. Om ett sällskap stojande stockholmare en söndagsmiddag kommer med båten, säger dem hvarje blick ett föraktfullt: hysch! Och om två gamla Stockholmsbekanta mötas utbyta de sitt älskvärdaste smålöje och skiljas sedan åt som om de vore fiender, hastigt repellerade från hvarandra genom Dalarönymfens trolldomskraft. Nästa gång de mötas i Stockholm tar den ene den andre i rockknappen och drar honom in på närmaste restaurant; de ha en gudomlig halftimme tillsammans, skiljas åt med ömsesidigt utbyte och nöjda med hvarandra.

Men på **Dalarö** är det blott hjärtevännerna man bryr sig om, och utom hemkretsen talar man blott i förbigående om väder och vind. Det är behaget af **Dalarö**, och ett verkligt behag är det. Man går ur vägen för hvarandra liksom genom ett slags allmän öfverenskommelse. Af promenerande ser man på vägarne just icke många. Dan efter dan efter midsommardan tog detta nådens år ett sällskap en promenad utefter Dalarös mest trafikerade gator — det var en söndag midt i brinnande middagstid och — hör och förskräcks! — mötte på sin väg summa ett dussin personer, kanske på sin höjd med kvinnor, barn och tjänstefolk ytterligare ett dussin — alltså på sin höjd två dussin själar. Af velocipeder kunde man däremot räkna ett tämligen fashionabelt antal — lågt räknadt låt oss säga 525. Siffran är naturligtvis icke fullt exakt, men sådant betyder mindre, då velocipeder alls icke höra till det sällskapliga djursläkte som kallas människor.

Af hvad som anförts framgår således att en fördom, som måste på det allvarsammaste motarbetas, är föreställningen att **Dalarö** ligger nära Stockholm. Det gör det inte alls. Stockholmstoalletter förekomma visserligen; de lifva tafan och kunna vara praktfulla nog, men *imponera* kunna de alls icke. En ung man af mina bekanta sökte för några år sedan att spela rollen af Dalarölejon i en mera anspråkslös landsortskrets, dit han kommit direkt från badorten. Det var en ganska

älskvärd yngling och på det hela taget mycket oförarglig. Han hörde emellertid till det species af män i sin kraftigaste ålder som alldeles gifvet tillhöra den klass af sociala aktörer hvilka benämnas »glopar». Detta utvecklingsskede af en förhoppningsfull manlig ungdoms lif är icke vidare epokgörande och tämligen ointressant, men utmärkes i alla fall af två framträdande egenskaper: en hög grad af egenkärlek och en alldeles absolut oförmåga att tala sanning. Måhända är dock det viktigaste kännetecknet en ängslig omsorg om toalettens oklanderlighet, och i alla dessa afseenden fyllde den ifrågavarande unge mannen måttet. Han utmärkte sig genom ett slags halsdukar som då voro på modet och genom benkläder som voro mycket vida nedtill och smala upptill. Men hans största trumf som fashionabel ungherre var dock att han kom direkt från **Dalarö**. En flicka som älskade honom — mycket vackrare än han för resten — såg upp till honom med blygt frågande förgät-mig-ej-ögon, så der simmande klara som man har i lifvets blomstermånad. Det var någonting af ångest i hennes röst, som är svårt att glömma, när hon frågade om han inte längtade till riktigt land från hufvudstadsflården där borta på **Dalarö**. Nej, svarade han, han längtade inte, där fanns i alla fall detta obeskrifliga, en viss doft, ett visst något, som man på stockholmska kallade chic, och denna blandning af teater-rampluft och hafsluft, det var helt enkelt bedårande — ah! han kunde inte skildra det. När han hade hållit på en stund om societetslifvets behag och om alla de raffinemang, som ett förfinadt Dalarö-sällskapslif medför, upplystes af en i sällskapet närvarande realist, som var Dalarö-badgäst sedan flera år tillbaka, att alltihop var en diktares fria fantasier. Hvad nu »glopar» beträffar gjordes därmed ingen skada åt den förhoppningsfulla ungdomen, ty de unga damer, som älska en sådan, erfara i allmänhet mycket liten sorg öfver deras brist på

sanningskärlek, under det att deras egenkärlek brukar smärta dem, medan däremot deras äldre manliga vänner framför allt plågas af deras lögnaktighet, medan deras öfverflöd på egenkärlek förefaller dessa ursäktlig, måhända därför att denna egenkärlek är en så allmän mänsklig egenskap.

Att **Dalarö**, om icke just det bästa ställe Gud har skapat, likväl för en kontemplativ ande har alldeles särskilda fördelar, är ju ganska klart af hvad som förut sagts. **Dalarö** är kronan af Svea lands badorter, det är nu en gång undertecknads mening. Att fara hit är höjden af hvad som närheten af Stockholm kan bjuda i fråga om naturglädje och lättjefullt dolce far niente-lif. Man glömmor all tidsräkning — finns det egentligen något som är ett bättre kännetecken på välbefinnande? — och man intresserar sig till och med för alla Dalarö-hundarnes vanor och egenheter, och äfven detta, att intressera sig för hundar, är också en säker borgen för ett njutningsrikt vegetativt lif. Man går till bokhandeln och som denna också är lånbibliotek, lånar man böcker, d. v. s. romaner, och man läser dem ungefär som postillor, när man läste predikningar högt på söndagen i barndomen, med ena ögat öppet och det andra sofvande. Behöfver man en liten smula själsännande äfventyr, kan man söka dem inomhus eller också kan man en regnvädersdag gå till Schweizerdalen, då tusentals smågrodor hoppa framför ens fötter, och om man då tror på själavandringen, så ber man till den store anden att man åtminstone icke skall bli Dalarögroda. Det vore i sanning en fruktansvärd karma.

En sådan idyll, som detta lif är, alldeles vid Stockholms portar, har man knappast tänkt sig. Man kan icke klaga öfver att man är obekant — har man varit här en kortare eller längre tid ett par tre somrar, vandrar man tvärtom bland idel bekanta ansikten. Samma uppväxande ungdom förekommer här år efter år, och älskvärda gamla fysionomier, som man känner igen och hvilkas drag man

småningom lärt sig älska som om de voro släktingar, uppenbara sig sommar efter sommar på de välkända vägarne. Och utan att veta det utbyter man ett tecken af igenkännande och sympati: »Jaså, är du här igen, det var roligt att återse dig», säga blickarne, medan munnarne äro tysta, och hvar och en fullföljer sin promenad och fortsätter sin tankegång. Ingenting har händt, inte den ringaste sten, som gjort ring i lifsfloden, har upprört dess vatten, och dock har någonting ganska rekreerande för den inre människan inträffat, man har utbytt en af dessa tysta hälsningar, beroende på ren människofrändskap, som äro så välgörande och som säga oss att lifvet kan vara en ljuf vana utan konflikter, där man förtöjer sin båt vid samma landningsplats år efter år vid en viss tid, och där man kan återfinna samma människor, samma kämpande människor, som, när sommaren kommer, söka samma lugn, samma bo, där de få njuta af frid och natur. Det är mitt Dalaröintryck, kanske andra ha haft något annat.

H-n L.



H - n L.